

‘BERNHARD IS ETEN EN DRINKEN’

NLI Tg Stan gaat gestaag verder met het uitdragen van het werk van de Oostenrijkse theaterauteur Thomas Bernhard. Met *Eind goed al goed* maakt het gezelschap zijn versie van diens stuk *Am Ziel*, waarin een weduwe in het bijzijn van haar dochter en een jonge schrijver genadeloos het theater dissecteert. MICHAËL BELLON

© Herman Sorgeloos

Thomas Bernhard (1931-1989) ging de geschiedenis in als een auteur die in zijn niet zo eenvoudige toneelstukken op een briljante manier (cultuur)pessimisme, mensenhaat, zelfspot en sarcasme tot kunst verhief. Tg Stan is er nooit voor teruggekeerd om zijn werk op de planken te brengen. “We hebben met Bernhard al een heel parcours afgelegd sinds *Alles is rustig* in 1999,” recapituleert Sara De Roo, een van de kernleden van Tg Stan. “Eigenlijk hebben we *Eind goed al goed* - voor wat het waard is - als het derde deel van een trilogietje opgevat. Daar hoort ook *Redde wie zich redden kan* geen slechte titel uit 2005 bij. Toen we dat stuk maakten, wilden we eigenlijk al *Am Ziel* spelen, maar uiteindelijk hebben we toen voor een aantal van Bernhards *Dramoletten* gekozen. *Redde wie zich redden kan* is eigenlijk de titel van het toneelstuk van de schrijver die in *Am Ziel* een van de personages is, naast de moeder en haar dochter. *Eind goed al goed* is dan weer een citaat van de overleden echtgenoot van de moeder dat regelmatig terugkeert in het stuk.”

“In zijn constructie is *Am Ziel* eigenlijk een monoloog, hoewel het als een stuk voor drie personages geschreven is. Daar zijn we vorige keer ook een beetje tegenaan gelopen. De moeder is de hele tijd aan het woord. Ze spreekt voor de dochter en voor de toneelschrijver. Als de schrijver halverwege het stuk binnenkomt, denk je dat er een gesprek zal worden gevoerd, maar de vragen die de moeder aan hem stelt, beantwoordt ze zelf. We hebben geprobeerd om de tekst te verdelen, maar dat werkte toch niet zo goed, want dan valt die opeenstapeling weg en wordt het een beetje ongevaarlijk. Zo gaat het vaak in stukken van Bernhard. Er zit geen klassieke evolutie in, geen verhaal en ook geen catharsis. Er wordt wel veel gesproken over het verleden en over de toekomst. En er wordt commentaar gegeven. Op alles.”

Zelfkritiek

“Het verhaal begint de dag na de première van het nieuwe stuk van de jonge schrijver. De moeder en de dochter zijn daarnaar gaan kijken. Het stuk zit dus vol spiegels en omkeringen. Het gaat natuurlijk over Bernhard zelf en over de positie van de schrijver. Het gaat ook over toneelspelers en wat ze eigenlijk betekenen. De jonge toneelschrijver heeft al veel succes gehad, maar de moeder vraagt wat dat succes nu eigenlijk inhoudt en wat hij ermee van plan is. Op het einde formuleert ze een aanklacht tegen het theater waarin ze vooral de vraag stelt ‘wat doen jullie nu eigenlijk?’ Daar worstelen wij ook mee. We zijn bij Stan alle vier overtuigd van de kracht van toneel, maar tegelijk weten we ook dat de impact van verhalen vertellen relatief is.”

“Dat is geen gemakkelijke boodschap om te vertellen in een tijd waarin het belang van kunst al zo in vraag wordt gesteld. Maar het is goed om aan zelfkritiek te doen - ook op een moment dat de kaarten al ongunstig liggen voor de sector. Als het goed is, dient ons stuk de kritiek vanzelf van antwoord. Het werk van Bernhard is eten en drinken. Ik voel nu al aan de gesprekken dat we na dit stuk nog niet klaar zullen zijn met hem. Er ligt nog een schat aan materiaal.” **A**

FR I Tg Stan poursuit son exploration et sa diffusion de l'oeuvre de l'auteur dramatique autrichien Thomas Bernhard (1931-1989). *Eind goed al goed* est l'adaptation par Jolente De Keersmaeker, Damiaan De Schrijver et Sara De Roo de sa pièce *Am Ziel*.

EN I Tg Stan is steadily continuing its dissemination of work by the Austrian playwright Thomas Bernhard (1931-1989). With *Eind goed al goed* (“All’s Well That Ends Well”), Jolente De Keersmaeker, Damiaan De Schrijver, and Sara De Roo have created their own version of his play *Am Ziel*.

EIND GOED AL GOED • 23 > 27, 29 & 30/4, 20.30, €12/16, NL, KAAISTUDIO'S, Onze-Lieve-Vrouw van Vaakstraat 81 rue Notre-Dame du Sommeil, Brussel/Bruelles, 02-201.59.59, tickets@kaaitheater.be, www.kaaitheater.be